

שלחו להדפסה

להכיר במציאות?

העמימות גרמה נזק.
פרופ' עוזי אבן צילום:
מיכאל קרמרלחצו כאן להגדיל
הטקסט

בעקבות אובמה: האם לשים קץ לעמימות הגרעין?

מומחים ישראלים חלוקים בשאלת העמימות הישראלית בנושא הגרעין. "אם היינו נוקטים צעד כזה אולי לא היינו נגררים לעברו עכשיו", טוען פרופ' עוזי אבן, שהיה מדען בכור בדימונה. לעומתו טוען ד"ר אפרים אסכולאי שאין כל סיבה לשנות את המדיניות ששימשה אותנו היטב כל השנים אביאל מגנזי

רגע לפני שנעל את ועידת הביטחון הגרעיני, הבהיר נשיא ארצות-הברית, ברק אובמה, כי כל מדינה צריכה לחתום על האמנה הבינלאומית לאי הפצת נשק גרעיני, כולל ישראל. ישראל חתמה על האמנה (NPT) אולם טרם אשררה את חתימתה עליה. האם כעת, בעקבות קריאתו של אובמה, על ישראל לשים קץ למדיניות העמימות ולחשוף את כוריה הגרעיניים? או שמא הדרישה לחשיפה, היא בעצם דרישה לפירוק ישראל מנשקה הגרעיני המצוי ברשותה, על פי מקורות זרים?

"אני טוען בתוקף כבר 10 שנים שצריך להצטרף לאמנה", אומר הפרופסור וח"כ לשעבר עוזי אבן, שאת שירותו הצבאי עשה כמדען גרעין בכור הגרעיני בדימונה. "אם היינו נוקטים בצעד כזה אולי לא היינו נגררים לעברו עכשיו, והיינו מונעים נזקים רבים".

לטענת אבן, כתוצאה ממדיניות העמימות מצב הכור בדימונה הפך למסוכן. "המדיניות מונעת הספקה של חומרים ומוצרים הנדרשים לפיתוח היכולת הגרעינית, ומונעת הכשרה מתאימה של אנשי מדע. כן היא גורמת לכך שלא נוכל לבנות כור גרעיני בישראל במקום הכור בדימונה, שעבר מזמן את הגיל בו הוא היה צריך להיסגר ומציב אותנו בפני שוקת שבורה".

"החשש מחשיפה נובע מכך שרבים בישראל חושבים שהסרה של העמימות משמעותה התפרקות ממה שלכאורה צברנו, אך זה לא נכון. הודו ופקיסטן לדוגמה התחילו כמונו בעמימות, ומהר מאוד הן הפכו למדינות מוכרות, וזה לא הפריע להן להמשיך בפיתוח".

המציאות השתנתה: "תוך שנים איראן גרעינית"

פרופסור אייל זיסר, ראש מרכז דיין ללימודי המזה"ת באוניברסיטת ת"א, מסביר כי יש להיערך להסרת העמימות משתי סיבות. לדבריו, "העמימות הייתה רלוונטית בעבר, כמכשיר בין ישראל לארה"ב שדחפה לכך, כאשר המצב התבסס על הבנות שתפסה כזו מספקת וארה"ב יכולה לחיות איתה".

הסיבה השנייה אותה מציין זיסר הינה המצב במזרח התיכון. "תפיסת העמימות טובה כאשר אף אחד כאן לא מתקרב ליכולת גרעינית, ואכן עד שנות ה-90 לא היה אינטרס של ישראל לדון בגרעין, כי זה לא היה רלוונטי".

היו רק תוכניות נקודתיות של עיראק וסוריה, ללא קמפיין בינלאומי, זה מצב קלאסי לעמימות".

הגרעין האיראני

נצטרף ל"מועדון הגרעיני" תוך חודש / דודי כהן

סגן ראש הסוכנות לאנרגיה אטומית של איראן הצהיר כי לאחר כניסתה של טהרן למועדון "אף מדינה לא תשקול לתקוף אותה"

[לכתבה המלאה](#)

כיום, מסביר זיסר, התמונה שונה, במיוחד לאור המרוץ של איראן ליכולת גרעינית, וצריך לשקול מה הכי יעיל מבחינת מאזן האימה, דעת הקהל בארץ והאמריקנים. "ארה"ב כבר לא מסתפקת בעמימות, ואובמה רוצה ללחוץ במקום אחד בשביל לזכות במקום אחר, בזיקה לתהליכי השלום.

בנוסף לכך, במזרח התיכון אנחנו יכולים למצוא עצמנו תוך שנים מול איראן גרעינית, וצריך לחשוב איך מול איום איראני מסירים את העמימות ועל ידי כך יוצרים מאזן אימה ברור".

לא מחליפים הרכב מנצח

לעומת זה, ד"ר אפרים אסכולאי, חוקר בכיר במכון למחקרי ביטחון לאומי, סבור כי העמימות כאן בכדי להישאר. "הקריאות לכל המדינות להצטרף לאמנה הן לא דבר חדש, זה סיפור של עשרות שנים שצף מפעם לפעם, אבל זה לא מה שישנה את היציבות באזור ואת מדיניות הגרעין של ישראל ובצדק".

אסכולאי שלו עבר עשיר בוועדה לאנרגיה האטומית של ישראל (IAEC), ובסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית (IAEA), מסביר שלא מחליפים הרכב מנצח. "אני לא רואה סיבה לזה שהעמימות צריכה להיות מופרת מהסיבה שאין לכך עילה. בוא נשאל את מי שרוצה לשנות את המצב, למה צריך לשנות את המדיניות? האם יש סיבה טובה לזה? למה לשנות את המדיניות ששימשה אותנו היטב במהלך כל השנים?".

כמי שהיה שותף לדיונים באשר לאמנה למניעת ניסויים גרעיניים בישראל מוסיף אסכולאי כי "אין להתעסק בספקולציות בנושא כזה, אסור לזעזע את המצב, מהסיבה שהוא מצב יציב". לטענתו, יש לדחות את הגישה הסוברת שניתן להיות תחת פיקוח ולהמשיך בפיתוח הגרעין.

הדיון הציבורי חשוב

פרופסור יאיר עברון, מומחה להפצת נשק גרעיני, מתנגד בתוקף להסרת העמימות וסבור כי מאחורי הקריאה הבינלאומית עומדת הדרישה לבטל את היכולת הגרעינית הישראלית. "המטרה היא שישראל תסיר את מטה העמימות ואז תידרש לביטולה", טוען עברון, מחבר הספר "הדילמה הגרעינית של ישראל".

עברון מזהיר כי "זה יסתיים לא טוב. מאז 1970 האמריקנים מעוניינים שישראל תחסל את יכולתה הגרעינית.

כמו בעבר, כך בעתיד, על מנת שישראל תהווה גורם באזור עליה להמשיך באסטרטגית העמימות. חיסולה יביא ללחצים כבדים לביטול היכולות".

עם זאת, גם עברון מודה כי המציאות השתנתה ויש להתאים את עצמנו אליה. "העמימות לא צריכה למנוע מחוקרים או עיתונאים לדון בנושא. להיפך, הדיון הציבורי חשוב, על מנת שיידע האזרח הפשוט מהו עניין הגרעין, מהו שימושו ואף יפחית מהדאגה הכללית מפניו".

[Read this article in English](#)

[חדשות ב-SMS - עדכונים מחדר החדשות של ynet ישירות לסלולרי שלכם.](#)

חזרה